„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 н.
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 новчића у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 187. У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 4. (16.) ДЕКЕМБРА 1877. ГОДИНА XII.

ПРОКЛАМАЦИЈА

МОМЕ ДРАГОМ НАРОДУ.

У мојој Прокламацији од 21. Фебруара ове године Ја сам обзнанио Своме драгоме Народу, да је одбрана оне свете ствари, за коју смо ми, прошле године, морали прибећи оружју, прешла у **јаче руке**. Но од времена, кад је Србија закључила мир са Отоманском Портом, турско племе обогатило је своју историју новим нечувеним ужасима. Пљен, пустош и покољ покривају данас све крајеве турске царевине, а најљуће пишти под Турцима све, што српско име носи. Осветом распаљен фанатизам мусломански разуздао се **нарочито** против оне патничке браће наше, која су, за време рата, нашла била у Србији збега и заклона, ма да је чланом другим протокола мира, који смо ми са Отоманском Портом закључили 16. Фебруара ове године, за њих уговорен потпун опроштај. Ослањајући се на веру међународних уговора, ми смо склонили највећи део ових мученика, да се поврате на своја огњишта. Но отишав тамо с поверењем у наше савете, они су, на жалост, под разним изговорима, допали нових мука и насиља од својих мухамеданских угњетача. Узалуд су прошли сви кораци, које је Моја влада чинила у Цариграду против ове вапијуће повреде уговора. Остављајући ова нова насиља без казне, Отоманска влада погазила је реч, коју нам је свечано задала.

Срби! После ове повреде обвеза, које је Порта с нама уговорила, ми нисмо дужни да и даље останемо у оном мучном положају, који нас је од поборника слободе претварао у трпљиве гледаоце оних свирепих напора, којима се очевидно на то смера, да се српски народ искорени. Мера турских ужаса толика је, да већ Србија нити их сме више мирно гледати, нити може **без понижења** остати и даље у свези са једном државом, која своју снагу црпе у пустошењу, ватри и крви, и која у фанатичком заносу своме већ и нашу Кнежевину угрожава. И ако се Србија према Турској најправилније понаша, Отоманска Порта почиње ипак спремати нове опасности против наше отачбине. Поред тајних завера, које она кује против наше унутрашње безбедности, Отомански министар спољних послова већ нам и отворено прети, да Порта има небројених путова да Србији науди, **ма и не била с њоме формално у рату.**

Срби! Кад Порта узима према нама оваки тон претње у тренутку, кад је притиснута војском једне од најсилнијих држава, онда је очевидно, да ми не смемо пропустити данашње прилике, а да не покушамо, да једном за свагда обезбедимо нашу будућност. Не, борба са нашим вековним непријатељем није свршена нашим прошлогодишњим ратом. Не би било ни поносно, ни корисно по нас, кад бисмо се ми коначно предали пословима мира, а не бисмо, у границама своје снаге, настали, да се отклоне опасности, које прете српскоме племену, и да се наш народни задатак приведе сретноме крају свом. И ако велика и храбра војска руска може, и без нашег суделовања, да увенча успехом ону свету ствар, коју је **Цар Александар** узео под своју моћну заштиту, ништа нас на свету не може ослободити од дужности, коју Српски Народ има да изврши као члан хришћанских народа на истоку, коју Србија треба да испуни и према себи и према племену своме. Народи не могу доћи до праве слободе докле је не откупе својим знојем, па, ако мора бити, и својом крвљу. Велика дела, као што је оно, у које смо ми, прошле године, ушли, не почињу се, па да се на по пута застане. То би била политика малодушна, родољубље недовољно. За њ би нас корело потомство, проклињала наша патничка браћа; за њ би се ми сами горко кајали. Блажене сени оних наших јунака, што, прошле године, попадаше по бојним пољима, нас би се одрекле, кад би са висина својих виделе, да смо се предали немарности онда, кад се на нашим границама крв потоцима лије; да ништа не предузимамо, да извршимо њихов аманет и да потражимо непријатеља, који је у нашој лепој и плодној земљи прибегавао ватри и пустошењу без сваке војене потребе.

Само постојанством и издржљивошћу можемо ми корисно довршити племенит и одважан почетак, који нас је стао необичних трудова и големих жртава. Ми смо до сада имали времена, а **били смо и у праву**, да отпочинемо. Ако је непријатељ прошле године био надмоћнији од малих кнежевина српских, данас ми, ступајући на бојно поље, налазимо на њему славом увенчану војску руску, налазимо нашу јуначку браћу Црногорце и наше храбре суседе румунске, који су прешли Дунав, па се боре славно за своју независност и за слободу потлачених хришћана.

Срби! И ми устајемо данас на оружје за свету народну и хришћанску ствар. По примеру деде Мога, ево и Мене, да се опет ставим на чело наоружаног Народа Српског. На застави, коју Обреновић IV. по нова развија, уписана је слобода и независност народна. Под овом заставом, ви сте већ сјајно осведочили своје родољубље и самопрегоревање. Сад само један одважан корак напред, па да се рукујемо са оном браћом нашом, с којом смо се на Косову растали. Данас или никад куцнуо је час, да се, једном за свагда, доврши велико народно дело, које су таковски јунаци онако славно отпочели, а ми, прошле године, прихватили. Зато напред, јунаци, уз победоносне заставе **цара ослободиоца**, с вером у Бога, свемоћнога заштитника правде, а у име **ослобођења своје подјармљене браће, у име независности наше драге отачбине Србије.**

Напред, јунаци, Божија је воља!

У Београду 1. Декембра 1877. године.

Милан М. Обреновић IV. с. р.
књаз српски.

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ.“

НИКОПОЉ 1. декембра. (Стигао 2. дек. у 8. сах. 40 мин. доцкан за прошли број.)

Овај час стигле из Плевне: Осман 28 новем. са свом војском покушао пробити се на друму к Софији, но био одбијен и опкољен руском војском. После одпорне борбе принуђен би предати се безусловно. Осман рањен. (Овде долазе још две речи у брзојаву, које су нечитке. — У.)

БЕОГРАД. 2. (14.) дек. (Предан у 5. сах. 35. м. по подне.) **Овог часа проглашена независност Србије. Војска прешла границу. Кнез иде сутра.**

БЕЧ 2. (14.) дек. — Андрашија бранио јуче у аустријској делегацији своју политику. Грохолски. Демел и Штурм говорили против Русије и против анексије Босне. Далматинац Флук за окупацију Босне. Андрашија рекао: Руско-турски рат могао се избећи ратом против Русије; хоћете ли дакле рат против Русије? Сретан је, да може констатовати, да се до сада увек бојасмо, да неизгубимо коју провинцију; бојазан, да ћемо нову провинцију задобити, доказ је Андрашијеве уместне политике. Гледе интервенције рече, да је неблагодарна ствар, победиоца наговарати на мир.

У Француској још траје провизоријум. Мак-Махон не може ни с ким да се споразуме. Уговарао је са Дифором, Батбијем и Пује Кертјером, но безуспешно. Сенатори неће да гласају за распуст коморе: усљед тога позван Дифор, да склопи министарство. Наименовање овог републиканског министарства очекује се сваки час. (Види други телеграм из Беча. — У.)

БЕЧ 2 (14.) — Јавља се, да је Сулејманова војска код Мечке потиснута и сузбијена. Битком управљаху наследник и велики кнез Владимир.

Кабинет Дифоров склопљен.

ДЕПЕША СРПСКОГ МИНИСТРА РИСТИЋА.

Ради објашњења српско-турских одношаја, како су стојали последњих недеља, послана је „Пол. Кореспонденцији“ из Београда на обнародовање депеша српског министра спољашњих послова г. Јована Ристића, коју је овај управио српском агенту у Цариграду г. Христићу. Ова је депеша као одговор на извештај Христићев, у ком је јавио, да је порта још једнако неповерљива према Србији и да Сервер-паша прориче кнезу Милану и Србији несрећу, ако се српска влада не окане свога непријатељског држања према порти. Осим тога, што је г. Христић одмах изјавио, да држање Србије правдају околности и да је она принуђена на то држање због прикупљања турских нередовних трупа на граници, послао је г. Ристић српском агенту у Цариграду још и ову ноту.

Београд 24. окт. (5 нов.) 1877.

Господине агенте! Примио сам ваше извештаје од 7. (19.) и 14. (26.) октобра, у којима ми саопштавате разговор, што сте га водили са Његовом преузвишености Сервер-пашом.

По царском министру киптили би у Србији сваковрсни руски агенти; по његовим речима је књез свечано дочекао једног руског дипломатског агента с официрима, који су му придодави, а ја сам пустио Његову Светлост кнеза да држи говор, који јако вређа и дира суверени двор; даље су по његовом мишљењу употребљени руски официри за преустројење војске итд. Ма што је царски министар изјавио, да није основана вест у погледу изашиљања отоманске комисије у Србију, ипак ме разговор његов с вама никако не може потпуно да умири.

Ваља ми пре свега изјавити, да инкриминације, што их Његова преузвишеност Сервер-паша на нас износи, као: да у кнежевини кипте руски агенти, да се ради преустројства српске војске употребљују руски официри итд., нису ни мало основане. Али ја имам пуно разлога чудити се, што његова преузвишеност држи да је некоректно, што се дочекао у Београду агенат једне силе, која

је, ма што води рат с портом, још једнако гарантна сила за Србију. Тај дочек у осталом није био ни мало необичан, а тврдња, да је кнез држао увредљив говор за порту, са свим је неистинит, јер Његова Светлост није том приликом држала никаква говора.

Њ. Преузвишеност Сервер-пашу канда су јако дирнуле приметбе, што сам их изјавио против намере портине о изашиљању комисара у Србију.

Нећу покушати да прејудикујем путеве, којима би се Србија и вис. порта могли послужити ради измене мисли или саопштаја; али ми се вазда чинило да је најбољи пут онај, што води преко нашег уредно постављеног агентства у Цариграду. Циљ, коју сам имао пред очима, била је та: да се сачувамо од изасланства комисара. Кнежевина има напрема царевини свој одређени положај, а то није положај какве провинције, у којој би порта била овлаштена водити истраге путем комисара. То је разлог, због кога сам у име кнежевске владе рекао, да ће извршење те намере, ако постоји, отештати наше међународне одношаје.

И данас се ја држим још тих назора.

Кнежевској влади јако је пала у очи изјава Њ. преузвишености, да висока порта има безбројних средстава да нам јако нашкоди а да се сама формално с нама не зарати.

Имали сте право, господине агенте, што сте царскоме министру изјавили да српска влада не придаје важности тим мерама портиним, што се с поља припремају. По што нам Њег. пр. Сервер-паша једнако прети и по што смо из вашег брзојава од 14. октобра дознали, да вам је наложио, да нам кажете, да он прориче кнезу и земљи несрећу, то ми питамо, да ли нам је дозвољено отрести се оних несретних успомена из прошлости, кад смо оно видили да се гувернер босански, Осман-паша тешко компромитовао при катастрофи, која је постигла Србију године 1868.

Та околност принудила је тада кнежевско ретентство да се потужи њег. преузв. покојном Али-паши, који је одмах скинуо тога функционара са гувернерства.

Далеко је од мене свака зла мисао. Ту сам чињеницу, на своје велико жаљење, навео за то, да покажем да није мудро напрема прошлости, која тако мало умирења пружа, дати се завести на прорицање таке врсте. Држим дакле, да ћу њ. преузвишеност учинити услугу, кад му дајем прилике, да одклони из његовог прорицања свако тумачење, које би било кадро да наше међусобне одношаје жигоше неповерењем.

Прорицања њег. пр. Сервер-паше намењена су канда миру; јер за случај рата прети нам отомански министар другим невољама.

Ја не мислим, господине агенте, да се овде вратим питању о рату или миру, јер сам вам већ телеграфски обзнанио веома коректне диспозиције српске владе у том погледу. Али не смем муком прећи претње министра високе порте. По његовим речима водила је царска војска прошле године рат са свим правилно, а овога пута не би нас ни висока порта, ни војска ни мало штедила, и чинила би све, само да нам што више нашкоди. Ја могу само живо жалити, што су изишћене те речи, које данашњим тешким приликама ни мало не одговарају, а и одобравам ваш одговор царском министру, да се кроз читава два месеца дана није ништа обистинило, што је порта држала да ће се непосредно догодити. Мислим да не бих одговорио правилима мудрости, кад бих расправљао о догађајима последњег рата, што његова преузвишеност канда хоће да изазове; али што се тиче коректног вођења рата од стране високе порте, то не могу пристати уз назоре отоманског министра. Не могу се уздржати а да не споменем употребу експлозивних танади, мучење наших рањеника, сакаћење мртвих, пљачкање наших села и вароши, које су предане пламену без икакве нужде, коју би војне операције захтевале, и најпосле да не споменем све оне трагове, што још данас јасно сведоче о ужасном начину, којим је вођен тај тако звани правилни рат.

Жалим, што је отомански министар у данашњим приликама хтео таким начином да учини споразум са кнежевином, и ја сам се зловољно латио пера да му одговорим. Намера ми је само да изразим своје чуђење и жаљење напрема држању царског министра и да узмем на знање мисли, што их је он о Србији изјавио.

Молим вас, господине агенте, да првом приликом саопштите ову депешу његовој преузвишености министру спољашњих послова.

Примите г. агенте итд.

ГОСПОДИНУ ДРУ ЦИМАНУ.

Дознали смо кроз наше пријатеље, а и читали смо у више листова, да сте ви путовали због наше народне босанске ствари у Цариград и да сте преко вашег Енглеског посланика тражи од турске владе амнестију за наше бегунце и нека права за наш босански народ.

Ми знајући врло добро, да ви никаква пуномоћија од нашега народа немате, чудимо се јако таквом поступку од стране ваше и сматрамо за нашу дужност отворено изјавити, да нико нема права мешати се у наше народно питање, а још мање тражити ма шта у име нашега народа од турске владе, коју ми у име народа као незаконити проглашујемо и са којом нећемо више никакве свезе да имамо, а још мање да ју за амнестију молимо.

Ми смо казали у нашој „Изјави“, шта хоћемо и за чим тежимо, и од тога за никада одступити не ћемо, па услед тога молимо свакога, да се у наше домаће и народне послове немеша. Ко нам је пријатељ и жели нам добра, нека похита што пре са братском подпором нашем страдајућем народу у помоћ, који од глади и невоље пропада, за које ћемо свакоме захвални бити.

Нашу народну ствар ми можемо у своје време само нашој рођеној браћи, кнежевинама Српским, и оној сродној браћи нашој, која данас крв своју лију за ослобођење наше, великој и светој Русији поверати, а све друго странско мешање у нашу народну ствар сматраћемо као насиље.

У Тишковцу, 20. новембра 1877.

Босанска привремена народна влада.

МАЂАРСКИ ЈУРИШ НА СРПСКИ СОМБОР.

„Све то неби тако било, мој господине, да није српска већина!“ рече г. Гедан Леовић г. великом жупану Громону излазећи из скупштине, у којој се закључило, да се ремонструје противу министарске наредбе, и која је верно описана у 183 броју „Заставе“ Са другим речма: мађарски јуриш на српски Сомбор. Господин вел. жупан уверавао је г. Гедана Леовића, да није баш тако, као што он каже, али то му не сметаше, да оде брже боље у Пешту, да извести министра о скупштинскоме закључку. Шта је он тамо све говорио, незнамо, али доста то, да од министра дође оштра бурунтија на три дана после скупштине, са којом се наш начеоник, под теретом личне одговорности упути, да за три дана „ремонстрацију“ и скупштински закључак поднесе. Градоначелник сазове услед тога скупштину за суботу 8. о. м. У овој скупштини поднесе г. Гедан Леовић нацрт претставке, али изрично изјави, да он то не чини због тога, што је тако министар заповедио, јер њему, као самосталноме човеку и одборнику варошкоме, министар заповедати не може, него чини због тога, што му од скупштине стављени рок овај дан истиче. „Међутим морам се јако чудити томе,“ рече госп. Леовић, „што се министарство наједанпут тако ужурбало, заповедајући нама, да за три дана поднесемо представку у ствари, коју је министарство требало три месеца, да ју реши.“ За тим изјави велики фискал др. Амброзовић, да је у сомборској муниципији незаконито стање и по томе да не прима претставку. За ове речи доби вел. фискал добру лекцију од дра Ника Максимовића, који у подужем говору образложи претставку и најпосле предложи, да се усвоји. После кратке, али пикантне дебате о стављању питања за гласање би претставка са огромном већином усвојена. Оволико само у кратко, јер се надам, да ћете добити са друге стране подробнији извештај о току ове скупштине. Ево претставке, нека она говори за нашу ствар:

Бр. $\frac{225}{\text{гл. ск.}}$ 1877.

Вис уг. крал. министарство унутр. дела!

Вис. уг. кр. министарство унутр. дела изволело је с отписом својим од 18. новембра о. г. број 47215 ради допуне вар. општинства 4. марта о. г. обављене изборе правом свога највишега надзора уништити и ововарошко општинство упутити, да на основу пописа од 1877. године у питању стојеће изборе најдаље за четири недеље дана обави на ново и по томе извештај горе поднесе.

Слободни смо противу ове наредбе, на основу 16. §-а XLII. зак. члан. од год. 1870. вис. министарству нашу представку поднети из ових разлога:

Вис. министарство уништује избор из тога узрока, што је општинство ово, на основу свога закључка од 21. фебруара о. г. бр. 8., пропустило, у прошлој години зготовљени попис бирача на ново саставити и што је услед тога избор у наточ одређењу §. 27. XLII. зак. члан. од год. 1870. не по последњем, него по попису, што је састављан из пописних листина за избор земаљскога посланика, важећих за 1876. годину обављен, те због тога укорава општину ову, тим више, што према јасном определењу закона, да се најпре има саставити попис за избор одборника, није уважила о томе донесени предлог у скупштини и што је тиме допуну вар. општинства препречила на начин, што се неда сложити са захтевима закона и умеснога пословања.

Из горе наведене мотивације види ово општинство, да је вис. министарство унутр. дела, како о току, тако и о стању целе ствари, очевидно хрђаво информисано и у томе уверењу, да ће вис. министарство на наше испрљено разјашњење своју наредбу натраг повући, хитамо, документално поткрепљену и у упитној наредби наведене разлоге, потпуно обарајућу претставку вис. министарству унутр. дела поднети.

Из овде под 1.) приложеног записника од 10. јануара 1877 године, увидеће вис. министарство, да је одборнички члан др. Ника Максимовић скупштини предлог поднео, да се један одбор од три лица изашле, који ће у смислу 27 § а XLII зак. члан. од 1870 г. бираче појединих изборних срезова саставити из последњега пописа за избор земаљскога посланика. Што овај предлог није постао скупштинским закључком, ма да је уз њега велика већина овога општинства била, крив је томе, у тој скупштини председавајући велики жупан, који га није хтео изнети на гласање, ма да је предлагач изрично изјавио да се §. 27. обићи не може и не сме, а није га пустио на гласање због тога, што је држао, да се тај предлог противи изведењу министарске наредбе од 13-га октобра 1876 бр. 43768, а такав предлог, — по његовим речма, што су уведене у записник, — ставити се неможе. Противу овога незаконитога и насилнога поступка нашега великога жупана поднела је већина овога општинства овде под 2) у оригиналу прикључену жалбу вис. министарству, у којој су молили, да се општинство ово постави у то стање, да у своме делокругу може што пре расположења учинити, у погледу допуне вар. општинства према §. 27, 28 и 30 муниципалнога закона.

На жалост ова жалба већине општинских чланова није уважена од вис. министарства и општинство буде са отписом од 12-ог фебруара о. г. бр. 5795. упућено, да без сваког даљег одлагања избор општинара, у смислу министарске наредбе од 13 октобра 1876. бр. 63768. за три недеље дана обави, стављајући му у дужност, да у ванредној седници једног председника изборнога избере и дан избора одреди.

Пошто ова друга, у наточ наведеним разловима издана наредба, није могла бити предметом дискусије, него се у смислу 16. §-а муниципалнога закона безусловно и одма извести морала, то је већина општинства у скупштини од 21 фебр. о. г. под бр. 8. ову наредбу извела, но уједно задржала право што јој иде по закону, да после извршења наредбе тражи лека код вис. земаљскога сабора.

Из горњега описа, како је ствар текла, види се јасно, да општинство ово, приликом трогодишње допуне варошких одборника, није пропустило, учинити све оне припреме, које закон и уместно пословање изискују. што пак није за доста учинило јасној наредби XLII. зак. члан. §. 27. од г. 1870. има се приписати једино незаконитом поступку нашега великог жупана, а исто тако и томе, што вис. министарство унутр. дела није изволело у обзир узети жалбу 39 варошких одборника и тиме није дало ни могућности општини овој, да своју законити вољу и против жупановог насиља извршити може.

После горњега описа главних момената о току целе ствари приликом допуне муниципалног одборништва, нека је дозвољено ововарошкој општини, позвати се и на друге околности и податке, који неоспорно доказују, да се у наредби, — противу које се жалимо, — вис. министарства унут. дела наведени разлози, од чести на претпоставкама у очевидној опреци са фактима стојећим, од чести пак на кривом схватању у скупштини чињеног предлога, оснивају, и по томе се обављени избор на основу тих разлога уништити не може. Вис. министарство унутр. дела изволело је изборе из тога узрока уништити, што је општинство ово са закључком својим од 21. фебруара о. г. бр. 8. пропустило у прошлој години зготовљени попис бирача на ново саставити и што је услед тога избор не по последњем, него по попису, што је из бирачких листина за избор земаљскога посланика важећих за 1876. годину обављен, дакле вис. министарство излази из те неистините предпоставке, да је попис за годину 1877. године 1876. готов био и да овај попис као последњи није састављен према захтеву 27. §-а XLII. зак. чл. 1870.

Али је факат, и то вис. министарству унутр. дела добро познат факат, да бирачке листине за 1877. годину нису биле 1876. године састављене, па нису биле састављене ни онда, када је ововарошка општина свој закључак 21. фебруара 1877. бр. 8. донела, и по томе последњи попис бирача није био још не састављени попис за 1877., који се дакле није ни могао преустројити по 27. §-у, него доиста попис за 1876. Из тога сљеди, да се разлог вис. министарства унутр. дела, да је скупштина у наточ стављеном предлогу пропустила, попис бирача за 1877. по ново саставити на основу свога закључка од 21. фебруара 1877. бр. 8.,

---

ЛИСТАК.

ФИЛИПОВА ЉУБАВ.

Написао Октав Феље.

Трећи део.

(Наставак 19.)

Мали Талијас отрчао је међу тим на ново до столића под огледалом, стаде тражити по претину и донесе црвену траку.

— Клекните овде, — рече маркеза Филипу и отгурне јастучић испод својих ногу. Дед', додајми ту траку, сине!

Узе траку у руке и провуче је кроз рупицу на филиповој хаљини.

— Тако! — рече невиним осмехом, — тако, витеже мој!

У исто доба кад су им се образи готово додирнули посуктале су према Филипу из очију њезиних варнице забрањене љубави.

То је Филипу задало великих мука. Жене, које тако исто јако претерују у греху као и у врлини, добро се осећају кад раде на издаји. Оне су као змије у чбуну: мирне су, крећу се слободно, што мушки не могу чинити никад.

Филип се више пута чудио и дивио маркезиној великој вештини у претварању, којом долазе жене до тога, да могу да владају; али тада је осећао са свим што друго. Била је срећа по њега, што се његова забуна целога вечера могла приписати неочекиваном одликовању.

Кад је дошао кући, стаде очајавати. Одликовање, што је свакако била лепа и ласкава награда у његовим годинама, добио је из руке, која је учинила, те му је све постало мрско. То лепо признање готово да га је понизило, не за то, што га неје заслужио, него што му је то прибавио муж његове љубазнице. Спаде и последња копрена, којом му је страст прекрила очи, па виде јасно, како се недостојно владао према маркезу Талијасу. Зар не беше баш маркез онај човек, који је заслужио, да му се част и кућевни мир сматра као светиња? Зар не беху њих двојица браћа у рату, у опасности, на крају отвореног гроба? Спасао му је живот, а он му је вратио ту исту услугу, а сад му, ето, наноси срамоту!

Било је у томе нешто, што је прелазило обичну меру оваке издаје; нешто, што је бацало сенку на чистоту искреног срца и што је вређало светињу праве части.

Увидео је на послетку све, али шта да ради? Зар је могао поправити погрешку? Никад више! Или зар не могаше учинити крај срамоти, па да се опрости тешких окова, у које га сапе претварање? Не могаше ни то! Примио је на себе неку дужност према жени, с којом је грешио, а о којој је добро знао, да спада међу оне жене, које је много теже и опасније напустити, него их освојити.

Неје нам намера, да растужујемо и себе и читаоце дугим причањем о грижи филипове савести. Кајање неје велика заслуга, ако смо заиста згрешили и ако смо испили пун пехар од наслада. Али и то већ вреди нешто, ако се неје оглушио у нама глас наше части, која проговори, чим смо згрешили, па нам чини љута пребацивања; ако се још несмо свикли на то, да не држимо ни подашта законе о части. То, истина, не поправља прошлост, али може да спасе будућност.

На жалост, Филип не беше господар ни од своје будућности, ни од садашњости. Не беше више свој ни мало. Допао је у таке руке, које, као и тврдица Ахерон, не пуштају радо жртава својих.

После неколико дана увери се, да не може имати своје воље.

Једно јутро добије писмо од кућног лечника своје породице.

У писму стајаше, да му је оцу позлило: навалила му је била крв у главу. Опасност је, истина, престала, али би отац желео видети сина.

И болесник је додао својом руком на крају писма два реда: „Да се боље осећа, али да би сретан био, кад би му дошао Филип, који би том приликом могао честитати уједно Јованци, која ће се на скоро удати за њиховог суседа.“

Филип је видео, да су последње речи само за то написане, да му разгоне сумњу, која би га може бити спречавала, да се крене на пут, па га је растужила мисао, што му је отац држао за потребно и сад још, да му то наговести.

Науми путовати жељезницом пре подне. Али пре него што је пошао на жељезничку станицу, сврне Талијасовима, да им јави, да мора путовати брзо.

Маркеза се зачудила томе гласу. Зачудила се може бити и сувише.

Да л' је осетила, да су то први знаци томе, да је Филип почео хладнети према њој? Или је мислила, да је то путовање први оглед, да се Филип ослободи од ње?

Било овако или онако, еле њене обрве, праве пијавице с мора, сабраше се, а очима својима погледа Филипа оштро.

За тим рече као мало забринута, да би хтела прочитати писмо оца његовог.

Филип је руменео и бледео, али за то опет оде по писмо и донесе га јој.

То га је задржало, те је тек у вече могао отпутовати.

За време целог свог путовања мислио је само на свог оца, и на његову болест, која га је узнемиривала!

Кући је стигао други дан у јутру.

Ко ће да му опише радост, кад је нашао свога оца ван сваке опасности, и ако је био још мало слаб и блед.

Стари Боавиље стаде се изговарати, што је потрзао Филипа за таку малу ствар.

— Међу тим, — рече, — ја не жалим што си дошао, драго дете моје. То је најбоља прилика, да доведемо на чисто наше мале породичне незгоде. Јованка се, ето, удаје за младог Шавиља, твог старог друга из школе. То је већ као свршено, и тако немаш више никаквог разлога, да се још једнако туђиш и од ње па и од нас свију. Хвала Богу, време и прилике су учиниле, те сад можеш слободно потражити Ла Рош-Ермелове, и ја се надам, да ћу те моћи од сада чешће и лакше виђати. Знаш, синко, тешко ми пада то путовање у Париз.

(Наставиће се.)

оснива на кривом схваћању наведенога закључка, јер после коначнога одбачења предлога дра Максимовића са министарском наредбом од 12-ог фебруара т. г. и после заповести, да се 13-ог окт. пр. г. изврши, предлог Симе Вукара одборничкога члана, поднесен у скупштини од 21. феб. т. г. могао се протезати и протезао на састављање бирачких листина за 1876. а не за 1877. што се са свим јасно из амо под 4. прикљученога записника видети може.

Да је пак вис. министарсто унутр. дела врло добро знало, да попис бирача, што се имао исправити у години 1876, а што би важио за 1877, крајем прошле године још сготовљен није био и да се до, министарском наредбом од 12. фебруара о. г. опредељенога изборнога рока ни сготовити није могао, сведочи наредба вис. министарства унутр. дела од 11-ог дец. 1876. г. бр. 56177, управљена ововарошком средотачном одбору, али сведоче то и многобројни извештаји и записници од стране ововарошког средотачног одбора вис. министарству унутр. дела поднесени, у којима је исто вис. министарство о појединим моментима при исправљању изборних листина, извештавао. Када је дакле вис. министарство унутр. дела, знајући, да бирачке листине за годину 1877. састављене нису и да до одређенога изборнога рока састављене бити не могу, унутило ововарошку општину са својом по закону инапелабилном наредбом од 12. фебруара о. г. бр. 5795, да допуну варошких одборника путем избора, у смислу наредбе од 13-ога октобра пр. г. бр. 43768, без икаквога одлагања за три недеље дана, т. ј. до 5-ога марта о. г. обави, и када је ововарошко општинство усљед тога избор, на основу пописа бирача за поједине срезове, састављенога избирачкога пописа за избор земаљскога посланика за годину 1876, обавило, то онда није то по својој вољи, него баш по упути вис. министарства унутр. дела, учинило. Дакле вис. министарство унутр. дела само је изрекло, са наредбом од 12. фебруара начелно, да је попис бирача за 1876 годину, пошто за 1877 још састављен није, последњи попис, кога правоваљаност све дотле, докле се нов попис коначно не састави, спорним бити не може, и ововарошко општинство принуђено је било, према томе се владати, тим пре, јер поменутом министарском наредбом бејаху сва законита сретства за тражење лека исцрпљена.

Из горе наведених факата излази, да наредба вис. министарства унутр. дела од 12-ога фебруара т. г. бр. 5795. са којом се избори наређују и наредба од 18-га нов. те г. бр. 47215. са којом се избори уништују, у једној и истој ствари, различите, једно са другом не сударајуће, шта више у очевидној опреци стојеће одредбе садржавају, од којих се мора или једна или друга по нужди натраг узети. Пошто је пак наредба од 12-га фебруара о. г. постала међутим свршеним чином, те тако се више мењати неда, то смо у томе уверењу, да наредба од 18-ога новем. правно постојати не може, не може дакле ни имати уништујућу снагу на изборе, што се обавише у смислу наредбе од 12-ога фебруара о. г. јер наредбе исто тако као и закони, не могу имати повратне снаге према свршеноме чину.

На основу наведених разлога усуђује се ово варошка општина вис. министарство унутр. дела у највећој смерности умолити: да би изволело своју наредбу од 18-ог нов. о. г. бр. 47215 м. натраг узети.

Из седнице општинства сл. и кр. вароши Сомбора 8. декембра 1877. држане.

Лауш Зањи с. р бележник — **Петар Вукичевић** с. р. гредоначелник.

Ко ову претставку добро проучи, тај ће за цело запитати: „е да ли смо још у Европи?“ — као што се један одборник у скупштини изразио. Још пре месец дана надалисмо се таковоме колачу, само смо држали, да ће мало боље испечен бити. Наш славни велики жупан разгледао је и разгледао бирачке листине за 1877 годину још пре месец дана, па кад је нашао, да по њима католичка партија, којој на челу он стоји, добро стоји, а он дај да квари избор по што, по то, и успео је. Но ништа за то. Видићемо, каково ће решење доћи на ову претставку. Ако смо у правној држави, наредба од 18-ога новембра о. г. мора се натраг узети. А г. вел. жупану велимо за сада ово: нека се не узда, да ће Срби општинијски одборници, приликом претстојеће општинијске реставрације уз њега бити, ма да их је облетао и салетао; ти Срби знаће српски образ и поштење сачувати и неће се дати савити на политику, за коју су само кандидати за званија. Србима је стало до начела, а не до вел. жупана и његових скутоноша; Срби неће напустити општу народну ствар за рад користи неколицине званичника. Срби неће потпомагати вел. жупана, који и отворено и потајно, кад је како боље, ради противу српски интереса, који без обзира руши српски Сомбор.

ДОПИСИ.

Београд 27. новембра. (Од нар. доп.) Као год прошле године пред рат, тако исто и сад из познате кујне излазе такови гласови, који се по вароши проносе, да човек мора од чуда да се и насмеје. Тако сваки час тек искрсне вест, да се војска враћа са границе и да неће од рата ништа бити, да се београдска бригада враћа из Гроцке и да није добила хране, па не знам да војска није најбоље расположена и шта ту још нема. Али све ове вести су такове природе, да им човек кад добро познаје садање прилике, не може никакове вере полагати, но данашња вест опет из исте кујне превазишла је све досадашње. По вароши свуд где год станем говори се, како при поласку крагујевачке бригаде из Крагујевца није хтео гружански батаљон да иде на границу и да је због тога застала цела бригада. Така крупна лаж није скоро скована као ова, и наравно да ће ову лаж сви страни кореспонденти разаслати својим новинама које ће са још крупнијим словима штампати и из тога извести да цела бригада није хтела поћи. И тако што год наш свет верује, па се већ уплашио за њене последице, тај свет, који добро познаје храбре Гружане, какви су бивали за време свију наших покрета па и оног 1848, а најновијим ратом посведочили су њихову храброст у безбројним бојевима у којима су они као први свуда учествовали и свуда показали се као најбољи војници и највећи јунаци. Та о њима је и сам Хорватовић рекао, да му је сва такова војска, да би могао у Цариград без бриге отићи, па да данас такови војници одкажу послушност, да такови јунаци не иду на границу онда, кад отаџбина и цело Српство очекује од њих нових жртава, нове крви. О не, нису могли то Гружани учинити, они Гружани, који су на Курилову одбили 12 турски батаљона с нечувеним јунаштвом, они Гружани, који су на Тресибаби показали Турцима, шта вреди јака мишица и присутност духа, кад су Турке за гршу ухватили и давили их, они Гружани, који су на Станцима, Грамади, Шиљеговцу и другим местима били увек први, увек готови на борбу и проливање крви, — па за те Гружане да се тако подла лаж пронесе. Не верујте, ако би вам тај глас до ушију допро, не смутите се, као ови наши цинцари и гоге, који у њима гледају сад од један пут кукавице а на мах заборавили на њихова прошла дела. То је само вест пуштена да за часак помути наше одушевљење, наш патриотски осећај, којим данас сваки Србин дише. Из овог гласа повешће се разне комбинације по страним новинама, разно ће се тумачити својим читаоцима, па наравно, свако ће то гледати, да што у црњој боји рише ову лаж. Овим вас чиним пажљивим да сваки такав глас опровргнете и да у ваш лист од свега тога ни сумње не уђе, него још одбијете сваки најмањи глас о тој ствари.

За данас оволико, јер је то и предмет општег говора, а сутра о нашим унутрашњим стварима.

Говори се и то, да су се на Јавору наши потукли са башибозуцима, али о томе никакве појединости нема, но је само као глас пуштен у варош.

Београд 28 новембра. (Од нар. доп.) Наша акција приближује се. Дани су избројани и само још сва војска да стигне на границу и распореди се, па да кнез и врховна команда оде. Путовање кнежево чини се да ће бити још ове недеље, а и митрополит неће изостати; за њега се вели да ће у четвртак поћи у Параћин. Знаци који предсказују скоро путовање кнежево изводе се и отуд, што је полиција врховне команде отишла ноћас у Параћин, а с њом и 40 жандара. Даље и то, што је већ сва војска шумадијског корпуса стигла у Ћуприју и Параћин, где ће се мобилизовати а после тога одмах отпутовати у Кнежевац. Осим тога и припреме у двору чине се за кнежево путовање. Кнез ће ићи до Смедерева на „Делиграду“ који је спремљен да сваког тренутка путује. Штаб корпусни отишао је већ, али само нови командант ђен. Бели-Марковић остао је још овде, јер се напрасно разболео, што ће велика штета бити, ако га болест спречи од пута да не може суделовати у операцијама.

Ноћас је отишла на границу једна батерија топова и један ескадрон драгонера стајаће војске, која је у Топчидеру била, а сутра полази лака пољска батерија народне војске. Тешка батерија иде 1 декембра.

Пуковнику Ђоки Влајковићу дозвољено је, да може хиљаду добровољаца још примити у свој кор, јер како се сам Влајковић у својој молби на министра војног изражава, тако се много њих траже и долазе у Ћуприју, да их већ нема где да смести. Мин. војни је одредио Параћин за другу хиљаду да се смести. Извештаји појединих окружних начелника такође јављају да се сваки дан све више траже да иду у Ћуприју за добровољце, па питају да ли ће и даље слати, на што им мин. унутрашњи дела одговорио да их и даље шаљу, али у Параћин. Према томе види се какав је одзив и ове године нашла ратна струја.

Кнез је ово дана с кнегињом прегледао у богословију и војеној академији болнички материјал, који се од прошле гадине затекао, па је нашао да се може употребити и овог рата, наравно по савету својих лекара.

Како је овај покрет наступио, то је све млађе духове узнемирио и довео у одушевљење заратом. Тако чујем, да су ђаци учитељске школе предали молбу на министра војеног, у којој ишту да их пошље на границу да се заједно с осталом браћом туку против свога крвника. Да ли ће оба министра учинити за доста молби њиховој, незна се још, али да ће у случају њиховог отпора исти ђаци сами отићи, то се може предсказати. Тако чујем да и Кујунџић проф. вел. школе хоће да скупља од ђака војску за једну батерију топова, но томе противно чујем, да је исти професор ступио већ у батерију као потпоручик (водник.) Тако би тек Кујунџић заслужио добивене медаље прошлог рата, а тиме стекао и старо поштовање, које је код ђака уживао, а које је данас изгубио својом познатом политиком на нар. скупштини.

Овог часа дознајем да штаб врховне команде иде сутра у Параћин.

Јутрос је отишао и последњи остатак стајаће војске на границу, а у варош дошла је народна војска II класе врачарског баталијона, која и у двору чува стражу.

Београд 30. новембра. Вест да је Плевна пала у руке руске, произвела је овде велико одушевлење. Јуче је држано благодарење у овд. саборној цркви, где је осим осталог грађанства и чиновништва присуствово и овд. генерални руски конзул г. Персијани. Заставе српске — тробојке — вију се од јуче по целој вароши: у вече је варош била осветлена. Овдашњи грађани — сављани — узели су војену музику, која је по вароши свирала. На малој пијаци и на Сави играло се народно коло и остале српске игре, за тим се крене искупљено грађанство са горећим бактињама и са војеном музиком к стану руског конзулата, да му честита успех славног руског оружја — пад Плевне. Пред руским конзулатом одсвирала је дивно музика руску химну „Боже, царја храни“... Затим се указа на балкону руски конзул г. Персијани, сакупљено грађанство одма поче викати: Живио, живио избавитељ император Александар, слава руском јунаштву, живио народ руски, и тако непрекидном викању сакупљеног света небеше краја. Кад се мало стишало, г. Персијани рече: „Да живи кнез српски Милан Обреновић IV,“ за тим се заори из стотина грла, живио, живио... За тим се кренуше тријумфујући даље по вароши. — Весељу не беше краја

„Слава великом Александру цару, ослободитељу, слава победоносној руској војсци, слава дому Обреновића кога први топ са Суповца огласи зору ослобођења угњетеним Хришћанима 1876. Живила славенска заједница.“ То су усклици васцелог Славенства, који одјекују у овом сретном моменту по целој Европи. **П. А. Ђ.**

α—ω **Будим-Пешта** 12. дек. У разглашеној туркољупској мађарској престоници од јуче завлада неописана жалост. По улицама, кафанама, јавним уредима и заводима, свуде се виде све сама растужена лица, — ни „чок јаше“ ни „сељена“. Кад и кад се тек изражује туга и речима; пријатељ пријатеља, познаник познаника поздравља не уобичајеним поздравима, но један другоме очајно тијо казуји: elesett a Plevna! И јест, Плевна је у истини пала; пала је на вековечну славу и дику руског оружја, пала на срамоту и тугу Турака, где год их је по свету. Као да је у књизи судбине писано, да злосретни удеси један за другим сустиже верне пророку и њихову браћу! Јошт пре неколико дана показао се ма усиљен зрачак на небу туркољубих нада; туркофили се јошт једнако надаху, е ће бити спасења Осману, па каква грозна обмана! Како је покорио Црну Гору — као што то туркољуби јошт и данас веле — тако је и Османа избавио.

Брзојавна жица јошт је прексиноћ разнела по васцеломе свету славу руског оружја, те пренеразила и изненадила крштене башибозуке, а задахнула новим животом и новом надом васколики славенски свет. Не има сумње, да ће дан освојења Плевне прослављен бити по целом Славенству неописаном радошћу. Руси, Чеси, Срби, Румуни и Хрвати да ће и дају већ видљива знака тој радости. И право је да тако чине. Онај, који се радује по свршеноме чину, право чини. Славенство има узрока да ликује. Плевна је пала. Пала је последња узданица пријатеља азијатског варваризма у Јевропи; пала је досадања сметња већем руском напредовању на јевропском бојишту, која је стала толике племените руске и славенске крви. Па како је пала? Осман се није кукавички предао, но тек после боја од 5 часова, ал у толико већа дика и слава руској војсци. Турска војска немилице је гинула, више је него децимирана, надвладана, опкољена, — приморана да се преда на милост и немилост!

До данас јошт нису познати подробно руски трофеји. По разним брзојавима пало је на 10.000 Турака при покушају да се пробију. Сва опрема, на 2—300 топова турски пало је у руске руке. Осман је сам опасно рањен. Ето, то је у главноме добитак добивен падом Плевне, — добитак, који све остале у овом рату важношћу својом превазилази. Добитак тај претстави ће с нова Славенство у најсјајнијој боји. Нека је на понос Славенству, где год ја! Нека се овом приликом помене свих оних клевета, свих грдња, које на њ просипаху пакдени славофоби у данима, кад су руски нападаји два пута суабијени од Плевне, те нека се и усљед тога зарадује и одушеви, јер славенско одушевљење загрозиће онима, који му се од пређе ругаху.

Како смо све ближе решењу источнога питања на корист пашеником балканским, то се све већма и већма прилагођују тој идеји и они, који до сада беху најватренији поборници интегритета турске царевине. У опће у току данашња ратовања доживесмо много што шта ненаданога, а биће тога доста и у будуће. И лија „Пештански Лојд“ почиње већ да мудрује. У дванајстом часу почео је да брани политику грофа Андрашије на супрот нападајима неких из угарске делегације, који предлагаху досадању традиционалну политику у погледу истока. Није се чудити. Позната изрека догађа се на многима. Tempora mutantur et „Pester Lloyd“ in illis, — као што је и до сада увек с њиме бивало.

Као што јавише неки листови, Милетићева ће се парница расправљати 8. јануара п. н. Tandem aliquando! Суду ће председавати познати Богишић, а већ данас стижу на њ потраживања за улазне карте.

У прошлу среду 6. о. м. положио је на овдашњем своучилишту стручни професорски испит из математике за више, а из физике за ниже разреде средњих школа професор Карловачке ђимназије г. Јован Пачариз.

Са гроба Лазарева. (*Радња архидијец. школ. одбора. Седница од 9. нов.*) Пепео са гаришта, на ком су вероисповедне школе српске у Троједници спаљене, јоште није великохрватски ветар, силом и помоћу земаљског шк. закона, са свим распирио. Јоште у пепелу тињају неколико искрица вероисповедних школа српских; нису се угасиле. Осек, Даљ, Трпиња, Вера, Бобота, Вуковар, Шид, Нештин, Беочин, Черевић, Митровица, Земун и још некоја места, крај васколиких напрезања дотичних политичких органа, ипак задржаше вероисповедне школе своје, због којих се није ни архид. шк. одбор угасио, но се је у седницу од 9. нов. састао, и приспеле важније предмете решио:

1. Вис. хрв. зем. влада шаље вис. шк. савету свој зем. шк. закон и иште да јој се шаље „Митрополитски српски вестник“. — Прво се узима на знање, а на друго одговорити, да је за сад престао излазити.

2. Ђенерал-команда позива епарх. шк. одбор овај, да упути управитеље вероисповедних школа српских у Земуну, Митровици и Карловцима (којима?), да имаду г. Отовчевићу, као надзорнику комун. школа, свагда пријавити време, када ће одржавати годишње испите, да би и он на истима присуствовати могао. — Упућено вис. шк. савету на расуђење.

3. Вис. шк. савет јавља епарх. шк. одбору, да је црквено-слов. буквар др. Натошевића печатан и препоручује га. — Прима се са особитом захвалом др. Натошевићу на његовом труду, и пријава вис. шк. савета обзнаниће се окружницом.

4. Вис. шк. савету дошло је до знања, да многи учитељи непредају нужне прописане предмете, као српску историју, ђеографију и т. д. — Опоменути их окружницом.

5. Патронат новосадске ђимназије јавља, да ђаци основних школа долазе са свим непреправни, да незнају не само читати ни писати, него ни седити пристојно, а овамо им се издају ваљане сведочбе. — Опоменути дотичне вероисп. учитеље и позвати их на вернije издавање сведочаба.

6. Прота карловачки г. Поповић јавља, да су места Черевић, Беочин и Нештин у његовом протопопијату задржали вероисп. школе. — Узима се на радосно и похвално знање.

7. Др. Натошевић подноси извештај свој о прегледу земунских школа. У извештају се наваћа у главном то, да су земунске школе данас тако ваљане, да се могу бројати међу првима; да се учи и предаје више, него је и прописано; да ред и поштовање према шк. м. властима влада итд., а на свему том има се захвалити с једне стране самим учитељима и учитељицама, с друге пак вештом и ревностном управитељу г. Недељковићу. Приликом овога прегледа изјавише земунски учитељи гл. референту своје сажалење према гг. учитељима сомборске приправничке школе, којих је понашање према приправницима таково, да ни деци основних школа неби приличило. Уједно је и учитељ г. Нешковић изјавио, да ће у будуће пазити, да у његовом листу „Нова школа“ неизађе таково што, што би религиозно-морално чуство повредило. — Обширан овај извештај поднеће се вис. школском савету.

8. Учитељ беочински г. Вукан, тужи се, да општина неће нужне зграде да му направи. — Препоручити то општини.

9. Милош Илачевић учитељ боботски моли, да му се дозволи суплент још за 1 годину, пошто још није оздравио. — Шк. вис. савету на пресуду, пошто је од епарх. шк. одбора по пропису имао већ 1 годину суплента.

10. Општина боботска моли из нар. фонда мировнину за свог оболелог учитеља. — Пошто нема на ово расположивог новца, упућује се општина, да се сама за то побрине.

11. Шидска обштина моли дозволу од вис. шк. савета, да шк. фонд пренесе у црквену благајну, и одатле своје учитеље да плаћају. — Дозвољава се с признањем.

12. Вис. шк. савет доставља епарх. шк. одбору наредбу мађ. министарства, којом је забранило у својим школама предавање из српских књига. — Узима се на знање у толико, у колико у архидијецези и нема мађ. школа.

13. Обштина земунска жали се, што епарх. шк. одбор 1876. није потврдио г. Лазића за земунског

учитеља. — Акта са извештајем поднети вис. шк. савету.

Пошто се још неки мање важности предмети реше, буде седница закључена. Мени пак нек буде дозвољено на ову седницу другом приликом вратити се.

НОВИ САД 4 декембра. У целој троједној краљевини прослављен је дан пада Плевне као дан радости и славе словенске. Престолница Хрватске, град Загреб био је осветљен, а после позоришне претставе ишла је бакљада уз пратњу грађанске свирке и певачких корова. Тројица од грађана послали су у име осталог грађанства вел. кнезу Николају брзојавну честитку. Слично тој свечаности било је и по осталим градовима и местима, где српско-хрватски народ живи.

То славенско славље и весеље не само у тројединци, него и међ чешком браћом, изазвало је срџбу Чивутина „Пестер Лојда". Њему се наравно то недопада, па је почео онако бећарски и безобразно да прети. Ни радовати се не смеју аустро-угарски Славени победи руског оружја, јер треба да знају, да ће их скупо стати та радост. „Пестер Лојд" је орган оних, који се назвали господарима у кући, по имену аустро-угарска монархија. Па то господарско право вршиће издашно они над слугама, т. ј. над аустро-угарским Славенима. Треба знати, да, радовати се славенској победи на истоку, значи, нарушавати мир ове монархије, ил боље рећи: мир туркољубивог „П. Лојда". По томе је дакле радовање злочин, који се по казненом закону суди. То треба на уму да имају Славени „с ове и с оне стране" Литаве, па нека се уздржавају од тога, ма како повољно текли догађаји на источном бојишту, ма се источно питање решило и против самих интереса ове монархије; јер ће тек у том случају да страдају.

Тако у данашње дане „Пестер „Лојд". Могло би му се одговорити, да је у заман труд, јер је — радовање дар божији. Озбиљни људи могу само сажаљевати „таки говор, ал у Будим-Пешти ипак ће држати, да је то најмудрија политика. Beata simplicitas!

— Из *Инга* нам пишу, да су и тамо прославили пад Плевне осветлењем свога места. „Горда је Плевна пала, горди Осман роб. Истина и правда ће одолети, руско оружје мора победити. Све редом улице беху осветљене. Свет около големе ватре на сред пијаце искупљен певаше „воскресеније твоје," мишљаше зар на ускрс слободе потиштене раје. Певаху „возбраној војеводје", клицаху ура, живили Руси. Грађанин их Петровић обавести, шта значи та слава, и живили Руси орило се још врло дуго."

— Онома дне је у Тителу умрьо и јуче сахрањен **Марко Крестић**, пансијоновани капетан авдитор. Брат добро познатог покојног Саше Крестића, који је при првом шајкашком избору за пештански сабор онаком лепом смрћу умрьо, био је и он, као и млађи му брат Миша, Србин и телом и душом. И ако телом врло ослабљен — прешао је преко 80 година, — дух му је био млад, тако рећи, до последњег дана, те с тога је човек опште љубљеног „чика-Марка" могао наћи у сваком колу, које је спајала и провејавала нова напредна мисао и млађахно одушевљење. Будући искрен пријатељ свог народа и његовог напретка, Марко Крестић вршио је драгом вољом и искреном заузетошћу и одушевљењем све оне дужности јавне, на које га је позивала општина, јепархија, народ. За то буди му овде у име народа речена вечна памет и пожелан мир пепелу његову!

— Из срп. нар. задр. штампарије изишао је Летопис „Матице српске" за годину 1876. Уредио га признати књижевник г. Антоније Хаџић, секретар друштвени. Цена је књизи овој 1. ф. а. в.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ".

(При закључку листа приспео).

ВУКОВАР 3. дек. У славу победе руске над душманином Славенства Вуковар синоћ свечано осветљен. Силни народ уз свирку јуначких песама са лампијони пролазио улице кличући: „Живели победиоци Плевне, живио руски цар и његов савезник наш краљ. Слава грађанима и Србадији!

НОВИЈЕ.

— Из *Порадима* јавља се о паду Плевна: Османов главни нападај беше управљен на 2. и 3. гренадирску дивизију ђенерала Данилова међу Етропољем и Доњим Дубником на левој обали Вида. Бој трајаше од 8 сах. у јутру до 1 сах. по по дне. У исто време привидно нападаше на Румуне на Опанцима и позиције им на десној видовој обали, где се Турци предаше скоро без отпора. Близу Плевна ухватише цео трен османов. Осман се с целом војском предаде руском ђенералу Ганецком и с раном на нози вођаше главом он преговоре о предаји.

— „Ажанс Ава" јавља из Букурешта о истом предмету: 28 нов. диже се Осман из Плевна пут реке Вида, пређе преко њега, удари на градић Доњи Етропољ и заузме га. Руси и Румуни прискоче од Сусурла и Букова, и на то наста страшно клање. Осман би рањен и хтеде се вратити у Плевно, али Руси су међу тим од Гривице и Зеленог брда већ били посели Плевно. Ода свуд опкољен, преда се Осман паша. Цар даде Милутину Ђорђев ред.

— Бечка „Преса" јавља о том из *Свиштова*: Данас у по дне, т. ј. 28. нов., капитулирао је код Плевна с целом војском мушир газија Осман Нури паша. По што је кнез Карло у петак одбио по парламентару понуђене услове за предају, крене се Осман данас у пола 8 сах. за јутра с целом својом војском и комором пут запада. Док се на северу и југу домонстровало против положаја Руса и Румуна, пређе Осман, пошав софијским путем, мост на Виду и удари на две гренадирске дивизије, свечинску, и даниловску, што стајаху међу Доњим Дубником и Горњим Етропољем. Пође му за руком, те заузме једну редуту код Етропоља, али из Доњег Етропоља, Биволара и Букова приспела појачања истерају после петсахатног боја Османа из заузете позиције и присиле га, да се врати у Плевно. Међу тим већ беху Руси из Гривице, Радишева и Кршине продрли у варош, са свим празну од турске војске. Онда Осман, рањен у ногу, безусловно се преда ђен.-лајт. Ганецком II. Данас после по дне уђу обе сједињене војске у Плевно. С Османом се предали остатци од четир дивизије, преко 70 батаљона и 150 топова, с њима ферицепаше: Адил, Хасан Сабри и Тахир Еди; осим њих још двадесет других паша.

— Из *Букурешта* телеграфишу истој „Преса": Плеванска ће се војска разделити, те раздељена поћи преко Балкана. Мета првих операција, што ће их предузети, јест Софија и Једрене.

— Истој „Преси" телеграфишу из *Свиштова*: За пратњу заробљеника узеће се 20.000 људи, и то цела 30. пешачка дивизија, 6 козачких пукова и 3000 Румуна. Осман ће бити интернован у Суздалу месту међу Москвом и Нишни-Новгородом. Још истог дана у вече, кад је пало Плевно, походио је цар руске и турске болеснике и рањенике. — Даље операције водиће се по зготовљеном плану од Непокојчицког. Кор ђенерао-гурков и царевићев појачаће се, код Трнова ће се поставити средоврашна војска; вели се, да је и ђен. Цимерману, чија је војска јака 60.000 људи, намењена офензивна улога.

— Супрот противним вестима уверава „Ажанс Рис", да узеће Плевна неће спречити даље ратовање, макар се и почело преговарати о миру.

— Из *Букурешта* се јавља, да је румунска комора и сенат на вест о паду Плевна телеграфски честитала кнезу, рекав, да се румунска војска и њен заповедник заслужним показали за домовину и моле кнеза, да цару достави њихове честитке.

— Од *Ерзерума* се јавља, да је с три стране затворен, отворен је само са запада пут у Ерцинђу. Поговара се, да ће се за који дан подузети комбинован нападај.

— Од *Батума* се такође јавља, да Руси и на њ нападају.

— Из *Цариграда* се телеграфише, да се тамо није пореметио мир на вест о паду Плевна. — Српском капућехаји Кристићу доставиће се путни лист, чим Србија огласи рат.

— У познатој размирици међу Портом и Италијом предлаже Италија Бизмарка за судију.

— Из *Беча* се телеграфише, да ни сад, после пада Плевна, не ће северне силе интервенисати; Инглеска пориче, да ће она узети иницијативу за медијацију. За то су сви гласови о медијацији прерани. У Бечу мисле, да је услов посредовању, да Порта за то замоли; па ни онда се не надају ничему од отог корака.

ПРИПОСЛАНО*.)

ОД КР. УГ. ПОШТАНСКОГ ЗВАЊА У ЖАБЉУ.

Славном уредништву „Заставе".

У броју 183. вашег цењеног листа донели сте окружницу г. Светислава Николића жабаљског солгабирова са примедбом: да је без белеге разаслата.

Подписино кр. угр. поштанско одправништво овим изјављује да је г. Светислав Николић за свако дотичним жупанијским претставницима упућено отворено писмо прописану поштарину код овог поштанског звања у готовности исплатио и да је положени за поштанске белеге новац поштанској благајни предат, пошто ово поштанско одправништво не имаде тај дан потребни поштански белега (марака).

Славно уредништво овим се учтиво умољава да ову изјаву у хатар истине у цењени лист свој у доидућем броју уврстити изволи.

У Жабљу 11. децембра 1877.

С поштовањем

ФРАНЦ ШТАЈН,
кр. уг. поштар.

*) За ствари подређом рубриком не одговара уредн.

Четврта забава са предавањем

У ДВОРАНАМА

„СРПСКЕ ЧИТАОНИЦЕ"

у Новом Саду.

Данас у недељу, 4. (16.) децембра 1877.

РАСПОРЕД:

Јавно предавање: „О противности у мушкој и у женској нарави", говори др. Милан Савић.

Војничка петроварадинска банда свираће по овом распореду:

1. „Надвојвода Вилхелмо," марш од Сипеа.
2. „Комична увертира" од Б. Келера.
3. Двопев из опере „Атила," од Вердиа.
4. „Ротунда", четворка од Штрауса.
5. Серенада од Хајдна.
6. „Музикална шетња", потпури од Томана.
7. „Шансонете", француска полка од Сикоре.
8. Варијације уз трубу, од Штребингера.
9. Квинтет од Мендлсона.
10. „Код куће...", ваљка од Штрауса.

Почетак у 7 сахата у вече.

Улазак лановима и њиховим гостима бесплатан.

ОДБОР.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

БЕЧ 25. новембра. Недељни извештај са марвене пијаце Сан Маркса од Кеглића и Деметровића.

Понедељак 21. новембра, пијаца за рогату марву. На данашњу пијацу доверано беше свега 2406 комада говеда и то по расама 1141 комад мађарски, 730 ком. галицијански и 525 ком. немачки, па пошто је овај број према потреби за Беч и околину прилично мален, то је пијаца врло брзо текла и до 11 сахати пре подне било је већ све продато, и цена се за 2 ф. по метарској центи поправила. За мађарске волове плаћало се 57—71 ф. за пољске 55 и по до 58 ф. а за немачке 57—60 ф. по метарској центи без пореза на живу меру.

Уторак 22. новембра, пијаца за свиње. Дотерано беше свега 3390 ком. и то: 1389 ком. ситни пољски свиња, 1095 ком. свиња средње тежине и 906 ком. дебељи свиња. — При малој цени пијаца је била доста жива и продало се готово све. — Плаћало се за лаке пољске свиње 28—38 н. за средње свиње 42—46 н. а за тешке свиње 47—49 н. по килограму без порезе на живу меру.

Четвртак 24. нов. пијаца за ситну стоку. На овој пијаци беше свега 2007 комада телади, 1328 комада живи и 839 ком. заклани свиња, 1303 ком. оваца, 100 ком. јагњаца и млого разне дивјади. — Пијаца је била прилично жива и продало се све. За телад се плаћало 40—56 прима и 58 н. за овце 25—30 н. по килограму, за јагњице 5—12 ф. по пару. Свињи продавани по цени од уторника.

Курс бечке берзе 3. (15.) дец.

5% металици	63.95
5% народног зајма	67.—
Сребро	105.20
Ц. кр. дукати	5.65
Наполеондори	9 57
Немачке марке	58 95

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 1—3

На овдашњој троразредној српској вероисповедној школи упражњено је учитељско место.

Плата је годишња у готову 360 ф., 2 ф. 50 н. писарине по ланца ораће земље, 6 хвати меки дрва и слободан стан.

Изабраном учитељу спадаће у дужност децу црквеном певању учити, у цркви појати и перо у црквепим и школским седницама водити. Ко жели ово место добити, нека се изволи с молбеницом и нужним сведочбама о учитељској способности и о досадањем службовању овом школском одбору до 30. декембра по ст. кал. обратити.

У Баранди 20. новембра 1877. ШКОЛСКИ ОДБОР.

СТЕЧАЈ.

Услед решења високославног школског савета од 22. јула 1877. бр. 97. овим се отвара стечај на овоместну српсконародну женску школу која се има са учитељицом попунити. У име годишње плате добиваће учитељица 400 ф. словом четир стотине фор. у готовом новцу, слободан стан и један ланац ораће земље од 2000 кв. хвати. Учитељица биће обвезана осим прописаних учевних предмета још и у ручним радњама школску децу обучавати.

Просителке имају своје молбенице са цужним доказима снабдевене од данас за шест недеља поднети овоместном школском одбору.

У Кумани 13. (1.) децембра 1877.

Ђ. ДОРОСЛАВАЦ, перовођа. 1—3 АНТА ГВОЖЂАР, председник.

СТЕЧАЈ.

Ради попунења једне упражњене парохије у Срп. Елемиру и парохије у Бочару отвара се овим стечај.

Надтицатељи имају своје уредно инструјисане молбенице најдаље до 6 недеља од дана првог уврштења овог стечаја, потписаној конзисторији поднети.

Уједно се ради знања и равнања примећује, да се на поменутим парохијама за сада лични помоћници налазе.

Из седнице конз. у Темишвару 12 октобра 1677.

2—3 ЕПАРХ. КОНЗИСТОРИЈА.

ЈОСИФ САБО и ЈОСИФ ГАЈО

КОВАЧИ КРУПНОГА АЛАТА

ФУГОШКА УЛИЦА БР. 727.

У Новоме Саду

препоручују њихову ново намештену радионицу, у којој сваке крупне алате, као покварене наковање и челике и рогове преварују, шравштоке, млинске сенове, лађне ленгере, и т. д. по најјефтинијој цени се оправља. 2—4

!СРЕБРА НЕТРЕБА ВИШЕ!

Само ф. 1.60, 2.50, 3 80, 4.20, 5.30, 6.70 стају 1 пар красни столни свећњака од правог, увек бело остајућег алпака сребра, за које се писмено јамчи.

Само кр. 60, 80, ф. 1.—, 1.30, 1.50, стаје 1 ручни чирак од алпака сребра.

Само ф. 3.50, 4, 5, 6 стају 6 пари ножева и виљушака, држак од алпака сребра, са правим енгл. челиком.

Само ф. 1.95, 2.25, 2.45, 3.10, 4.— стају 6 комада кашика од алпака сребра.

Само кр. 70, 90, ф. 1.10, 1.50, 2.— стају 6 комада кашика за кафу од алпака сребра.

Само ф. 1.—, 1.45, 1.90, 3.40, 4.—, стаје 1 потешка кашика за чорбу од алпака сребра.

Само кр. 60, 80, ф. 1·20, 1.50, 1.95, стаје 1 потешка кашика за млеко од алпака сребра.

Само кр. 60, 80, ф. 1 — стаје 1 справа за бибер од алпака сребра.

Само кр. 70, 95, 1.40, 2.— стаје 1 сланик од алпака сребра са кристал стаклетом.

Само ф. 1.70, 1.85, 2.— стају 6 држаља за јаја од алпака сребра.

Само ф. 2.—, 3.—, 4.—, 5.20, 6.30 стаје 1 кутија за шећер, потешка, фини посао.

За увек бело остануће свих предмета јамчи се писмено.

Атреса: **Metallwaaren-Fabrik**

Blau & Kann, Wien, Babenbergerstrasse Nr. 1.

Наручбине са стране обављају се одма по поштанском поузећу. 4—12

Лекарна „код св. Леополда" у Бечу

Stadt, Ecke der Planken- und Spiegelgasse,

Philipp Neustein,

препоручује п. т. публици низ правих лекова који сваком приликом на лек свој успех показаше. Хиљаде сведочби леже на угледу. П. Т. публика нека се чува од набављања хрђавих и никаквог сљедства имајућих фалзификата и умољава се да само оне предмете за праве сматра на којима наша фирма стоји.

НАЈШТАЈНОВЕ УШЕЋЕРИСАНЕ ПИЛУЛЕ ЗА ЧИШЋЕЊЕ КРВИ СВ. ЈЕЛИСАВЕТЕ нешкодљиве, чисте крв, помажу понајвише код утробних болова, променљивих грозница, прсобоље, подкожни и очни болова, код деце и жена, код тврде столице која је једино врело многих болести. Ова је пилула најодличнија и најбољи производ ове струке. 1 свежањ, 8 кутија садржавајући 120 пилула, кошта 1 ф. по једина кутија 15 н.

Исте су са частном сведочбом двор. саветника проф. Пита признане.

Beaume Girome, особито средство против назеба, 60 новч.

Dr. Callmana боја за косу, сасвим нешкодљива овим средством добивају седе длаке своју боју (црно, смеђе, плаво.) Кошта фор. 3.—

ИСТОЧНИ ПРАШАК за женске даје лицу глаткоћу, финоћу и мекоћу (бело или ружичасто) 1 ф. и по 50 н.

ЕЛЕКТРО-МОТОРИЧКИ ОВРАТНИК због тешког излажења зуба код деце, са особитим успехом употребљивано 1 ф. 50 новч.

El Bénito једино средство против испадања косе и перут сасвим одстрањује 1 ф. 80 н.

Др. ФРЕМОНТА ПРЕПОРОДНИ ЛИКЕР најбоље средство за ојачање и оживлење тела, 2 ф.

ЦИГАРЕТЛЕ ОД СМРЧЕВИНЕ, најбоље средство за загушливе и прсоболне, 25 ком. 1 фор.

АРОМАТИЧАН ЛЕК ПРОТИВУ КОСТОБОЉЕ препоручује се сваком који од костобоље и реуматизма пате. 70 н.

Injection Cadelle лечи у најкраћем року капавицу (гонорија, бели ток) без сваке посљедице 1 ф. 50 н.

ЛЕК ПРОТИВ ГУШЕ, са најбољим успехом употребљује се против надутог врата 70 новч.

УМЈЕТНИЧКИ СОК, начињен од најбољи корења из Швајцарске. Ублажује одма сваки кашаљ и прсобољу. 70 н.

Menthin најбоље средство за стомак, утиша грчеве, употребљава се за зубобољу и устну воду, 50 нов.

Margaritte — бонбони за кашаљ. 30 нов.

Oreillon, употребљује се против увобоље, тешког слуха, зујања и т. д. 70 нов.

ОДОНТИН ЗУБНО ТЕСТО, и најдрњи зуби постану бели 70 новч.

Po-ho увожен из Кине ублажује и најжешће мигрене и главобољу, 1 фор.

Др. БАЈЕРА ПРАВИ ПУЛХЕРИН, најбоље средство против пега, даје лицу боју ружичасту и белу по 80 н. и 1 ф. 50 новч.

Royer-ова хемероидна маст, препоручује се свима који пате од хеморонда. 1 ф. 60 н.

Salicil-antisuitin, најбоље средство против знојења ногу и руку 50 нов.

САЛИЦИЛ-САПУН, набољи и најјефтинији сапун 25 н.

ШИРЕРОВЕ ПИЛУЛЕ ЗА ЗУБЕ, најбоље средство за шупље зубе 25 нов.

Storax Crême, чудновато делује против подкожни болести 25 нов.

ВЛИНЗОВА АРТИЈА, против кијавице, прсни назеба, вратобоље 1 ф. 20 н.

Др. ХАЈДЕРА ПРАШАК за зубе 35 н.

Сгуснуто швајцарско млеко по 55 новч. **Брашно за децу** од **Nestlé-a** по 90 новч. **Питатни прашак** дра **Gölisch-a** по 84 нов. **Анатеринска вода** за уста од **Popp-a** по 1 ф. 40 н. **Екстракт меса** од **Liebig-a** по 82 н. по фунте. **Тесто** за зубе од дра **Pfeffermann-a** по 1 ф. 25 н. **Резеде помада** од **Polt-a** по 1 ф 50 н. **Помада за косу** од дра **Brown-a** по 2 ф. Ових ствари имаде увек свежи на стовариште. Велико стовариште парфимерија, сапуна, помада првих париских фирма. **Чоколаде** од Compagnie francaise од 60 нов. до 3 фор. фунте, прави **руски тој** по 1 фор. по фунте. Стовариште свих могућих справа као: кристира, шприцаљки, бандажа и т. д. најјефтиније. Велико стовариште четака за зубе, белила и других предмета за тоалету.

Препоручујемо пошт. публици ушећерисане лекове као: Кинин, Копаива, Доверски прашак, гвожђе, рибњу маст, бромкали, јодкали, рабарбер, двострука сода вода, магнезија, по најјефтинијој цени.

Најпознатији специалитети фармације и парфимерије француске, енглеске, америчанске, немачке, швајцарске и аустријске, налази се код нас на стовариште.

Разашиљемо или за готов новац или ти пак са поштанским подузећем, те дајемо купцима који на више купују знаменити рабат. 6—12

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију." Српска народна задружна штампарија.